

שיחות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

'תשובה = reset'

"פתח בפסוק ראה אנכי נתת וכו' את הברכה אשר תשמעו וכו'... והענין הוא על דרך ארז"ל האומר פלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור והקושיא עצומה למה יהיה עוד צדיק גמור. אבל הענין הוא ע"ד ארז"ל המקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור, הרי זו מקודשת שמא תהיה תשובה בליבו. אשר התמיהה רבה וגדולה לאלוקים שהרי התשובה צריך להיות בכל ליבו לשוב מעבירות שבידו להתחרט על עשותם ואיך הדבר אפשרי ברגע אחד?"

מקשים העולם, מדוע אנו מברכים בכל יום בברכות השחר שלא עשני גוי, שלא עשני עבד, וכו', הלא היה די לכאורה בפעם אחת כשאדם מתחייב במצוות בגיל י"ג שנים ובכך יפטור את עצמו לכל ימי חייו? ומבארים עפ"י המג"א (סי' מ"ז סק"ט) שהרי בכל לילה עולה הנשמה למעלה, ובבוקר מכריחים אותה לשוב, אמנם אם אדם הוטא ואין הנשמה רוצה לרדת אליו דנים בשמים שמכיון שאותו אדם עדיין לא סיים את תיקונו בעולם וחייב הוא לחיות, אזי נותנים לו נפש חילופית של עבד או גוי ר"ל כדי להחיותו... ועל כן בכל יום ויום כשיהודי קם משנתו צריך בראש ובראשונה להודות להשי"ת שהשיב לו את נשמתו המקורית ולא יחליפוה בנפש של גוי או עבד או אשה... עכ"פ רואים מכאן שהדברים כלל וכלל אינם פשוטים וזה מקשה הפרי הארץ זי"ע כיצד אומרת הגמ' שבהרהור אחד כבר נהפך האדם מרשע גמור לצדיק וקידושיו קידושין גמורים? ונצטט את לש"ק של הפרה"א: "זכן מה הוא הענין שהקב"ה מקבל להבעל תשובה בשתי ידיו תיכף ומיד אשר הניח את מעשיו הרעים מלעשותם עוד, בלי שום מצדקי בעולם... ומדרך הטבע בין אדם לחברו שהמרה והכעיס את חברו לאלפים ואחר כך הניח מלעשותה, וכי בשביל זה לא יחשוב לו ויגלגל עליו מה שעבר - אם לא בהרבות פיוסים, משא"כ הבעל תשובה דאורייתא בחרטה ועזיבת החטא לעולם ודי".

אנו אומרים בתפילת הימים הנוראים 'אם ישוב מיד תקבלו'. ודבר זה הוא פלא הלא יש סדר שלם לתשובה כמוכא ברמב"ם ואיך יתכן שבהרהור לבד אדם מתהפך לגמרי ומיד מקבלים אותו כבעל תשובה? זהו מצד הנהגת השי"ת. אמנם יש גם להקשות מצד האדם עצמו כמוכא בהמשך הדברים:

"ואיך הדבר אפשרי ברגע אחד לשוב ממעשיו ולשנות את האהוב עליו ומה שהורגל עד הנה שהם העבירות והתאוות, ובהיפוך לאהוב את ה' יתברך ואת מצותיו אשר שנתנו עד הנה ולא הורגל במעשיהם, שהרי זה לעומת זה עשה האלקים ומעשה התאוות הם מסטרא אחרא אשר האדם בהמשכו אחריהם הוא קליפה מומש ומטרא אחרא ומתנגד לה' יתברך, ובאיזה דרך הטבע יכול להתהפך ולשוב אליו..."

מבאר הפרה"א שהקב"ה ברא בטבע הבחירה את הסטרא אחרא שהם מתנגדים כביכול להשי"ת, וא"כ אדם ששקוע בעבירות הוא עצמו נעשה קליפה ומט"א ר"ל כי הם ניוונים מכוהו וא"כ כיצד בדרך הטבע יכול להתהפך ברגע אחד מהמקום שבו נמצא ולהיות אוהב לה'?

"אבל הענין בידוע מה שאמרנו רז"ל בש"ס ובזוהר כי התשובה נבראה קודם בריאת העולם, ובה נברא העולם מפני קטרוג המלאכים על בריאת האדם, ואמרנו 'זמין הוא לארגזא ולמחטי קמד' לכן באה התשובה שיברא העולם בה שאם ישוב מיד יקבלו".

לפני שנבוא לשוב בתשובה פותח הפרה"א ומבאר תחילה מהי בכלל תשובה. הקב"ה ברא את התשובה ככה נפעל במנגנון של הבריאה בכדי שהאדם תמיד יוכל בכל מצב שהוא לשוב ולהתדבק בה'. [כי הלא מהו חטא? החטא הוא הנתק מה' כשאדם חי שכחי

ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ובהמשך הדברים נגלה שאף בקיום המצוות ומעשים טובים שייך הנתק הזה מחיות השי"ת. ועל כן התשובה זמינה לאדם בכל רגע ובכל פרט בבריאה כדי שיוכל מיד לחזור ולחיות על פי הנהגת השי"ת.

כבדי להגיע למצב הזה יש תחילה לקיים כמה תנאים: "יהיה איך שיהיה בלתי הבנת הענין לעומקו על כל פנים שמענו שהעולם נברא במידת התשובה". מבשרי אחזה אלוך, היום כמעט בכל מכשיר ישנו חור קטן שנקרא ריסט כלומר להצנן איפוס שכאשר לוחצים בתוכו אפשר לאס את המכשיר והוא מתחיל לעבוד מחדש... אך ככוונה תחילה ברא הקב"ה באופן זה כדי שהאדם יגיע לתשובה על ידי אמונה קרי ביטול לה' ויתעורר על ידי נקודת התשובה להדבק מחדש בכורא יתברך ללא שום אחיזה באיזו מציאות של טבע כי הרי ביארנו שעל פי דרך הטבע זה לא שייך ברגע אחד להתהפך, וא"כ אדם חייב להגיע לביטול למציאות של האמונה שכך הקב"ה טבע בטבע שמכל מקום שהוא עמוק ככל שיהיה יש דרך חזרה.

"נמצא מוכרח ממילא עכ"פ שכח התשובה תקוע בכל בריאת העולם וכמו כן ועיקר בתוך האדם שהוא עולם קטן... נמצא שאם יעורר בעצמו את כח התשובה להתקשר אליו ולהמשך אל שורשה שהוא שורש בריאתו והיא קודמת אליו, ממילא יתהפך וישתנה מטבעו והרגלו..."

מלמד אותנו הפרה"א יסוד עצום, האדם הוא עולם קטן כפי שמוכח בזהר הק' ואף בו תקועה התשובה וקדמה לבריאתו, ועל כן לא משנה היכן שהאדם נמצא תמיד התשובה קודמת לו בכל מקום, וא"כ זו הסיבה שיכול באמת לשוב ברגע אחד מטבעו הרע שנלכד בו ולהתהפך לאהוב את השי"ת והמצוות, משום שמקום התשובה הוא למעלה מכל הטבע, ועל ידי האמונה בזה יכול האדם תמיד להשתנות.

"נמצא שתחילתו וסופו מן השי"ת כמאמר הבא ליטאר מסייעין אותו רק ההתעוררות צריך להיות מן האדם, ואחר שמתעורר ומתקשר בכח עליון חל עליו מידת התשובה כי אין מעצור לה' להושיע כי נורא הוא."

עוד תנאי מוסיף כאן הפרה"א לבאר שכל ההתחברות אל נקודת התשובה צריך האדם לדעת שהכל זה מאת ה', ולא עצמו אין חלק בזה וזהו חלק בלתי נפרד מהביטול, כי הלא התשובה שברא ה' קדמה לעולם ולאדם עצמו, וא"כ כל התפקיד של האדם כשעושה זאת באמונה הוא רק לעורר את הנקודה של התשובה ולהתחבר לנקודת התשובה והבא ליטאר מסייעין אותו. וזהו גם ענין הטבילה והטהרה במקוה, שכשאדם נכנס לתוך המים הוא עושה 'ריסט', כי מתחת למים אינו יכול להיות ושם מגלה מחדש את רחמי ה' שהוא זה שנותן לו את החיות גם מחוץ למים, וזה בלא זה אי אפשר. כי אם יש לאדם חיות כל הזמן קשה לו להיות שזה מאת ה' כי טבעו מושך אותו לכחי ועוצם ידי, ועל כן כשהוא במקוה שם כבר חי את החוסר אוניס שאין לו חיות מתחת למים ועי"ז יכול להתחבר לנקודת החיות האמיתית שלו גם מחוץ למים... כמו כן הוא ענין התשובה, לעורר מחדש את הקשר שלו עם הבורא ית' ולחיות שהקב"ה מנהיג אותו בכל דבר.

"ודבר זה כלל גדול בתורה ובמצוות להמשיך על עצמו קדושת אותה מצוה ולהתקדש בקדושתה ולשאוב מים חיים אל כליו באופן שיראה בלבו ענין חיות הוא עצמו ג"כ כלול מן התורה והמצוות, ואינו צריך רק לעורר במצוה זו כח אותה מצוה התקוע בעצמו ולהתקשר בה בכח העליון בשורשם או אז יתפעל בפועל מעשה אותה המצוה."

בשם הרה"ק ממעזריטש זי"ע מבואר על הפסוק **לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאוד'**. כאן בעולם הזה 'לכל תכלה ראיתי קץ' כלומר לכל מצוה יש שיעור, סוכה ז' טפחים שבת בשיעורים שלה וכו' אך 'רחבה מצותך מאוד' – האמת היא שלמעלה בשמים מעשה המצוה רחב לאין ערוך. וזה מה שמלמד אותנו הפרה"א, כל המעשים שאנו עושים הם רק רמז למציאות האמיתית שמתרחשת בעולמות העליונים, ועל כן כשאדם מקיים מצוה הדרך הנכונה לקיים אותה היא רק לעורר את מציאות המצוה האמיתית שנעשית בעולמות העליונים ואז האדם יכול להעיר בעצמו גם כן את כל המצוה שיפעל בו לטובה. אך **"משא"כ כשאדם עושה מצוה ומעשים טובים ותשובה לפי שכלו יהלל איש... אלמלא הקב"ה אינו יכול לו ומתגשם מעשים הטובים גם כן"**. אם אדם עושה את המצוה כדי להבין אותם באופן של כחי ועוצם ידי אם כן הוא לא מעורר כלל את כח המצוה שתפעל בו כי חסר לו בביטול שהוא ההתקשרות בכורא על ידי המצוות וממילא מתגשם ה"ו על ידי המצוות הללו וע"י התשובה הזו, אלא רק על ידי ביטול גמור להנהגת השי"ת שלא על מנת להבין אלא על מנת לחיות את הקשר עם הבורא או אז זוכה האדם לשוב באמת לקשר את עצמו בה' בתורה ובמצוות.

עֵבֶד תַּעֲבֹדוּן...

עפ"י חקירה היא אמונה עמוקה ופנימית יותר אחר שאדם מגיע אליה ע"י חקירות ודרישות. מנגד, אמונה עפ"י קבלה היא אמונה שטחית כלומר – מה שקיבל האדם מאבותיו ואבות אבותיו כך נוהג ללא פשרות וללא חקירות. בשתי הדרכים ישנן יתרונות ולעומתם חסרונות. אדם שמגיע לאמונה בה' עפ"י קבלה, יש לו יתרון שאף אחד לא יוכל

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה וכו'..."

הרה"ק בעל האמרי יוסף זי"ע, מבאר באופן מיוחד את הפסוק הנ"ל: ישנם ב' דרכים בדרכי האמונה. האחת היא אמונה עפ"י חקירה, והשניה היא אמונה עפ"י קבלה. אמונה

"אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגויים"...
 מבאר רש"י הק' 'אבד ואח"כ תאבדון- מכאן לעוקר עבודת כוכבים שצריך לשרש אחריה'. פסוק נוסף נאמר בפרשה, **"כי אם אל המקום אשר יבחר ה' מכל שבטיכם לשום שמו שמה לשכנו תדרשו ובאת שמה"**. לשכנו תדרשו – מבואר שכשיהודי היה עולה לירושלים היה צריך לדרוש בכל מקום שבא היכן הדרך לירושלים? היכן הדרך לבית המקדש. וכן מסופר על אביו של שמואל הנביא שהיה דורש בכל מקום דבר זה, והיו שואלים אותו, לשם מה הנך עולה ירושלימה? היה עונה: להביא קרבן. או אז היו אנשים רבים נזכרים שגם הם צריכים להביא קרבן לביהמ"ק והיו מצטרפים אליו בדרך עד שהיה מגיע עם מאות רבות של אנשים לבית המקדש... וזהו לשכנו תדרשו ובאת שמה – לדרוש את שלום ירושלים בכל מקום שבא שם.

אך השפת אמת מבאר בעומק הדברים: הברכה והקללה באים בחבילה אחת, משום ש'זה לעומת זה עשה האלוקים'. העבודה של האדם היא להיות ערני לראות היכן יש לו ברכה וכיצד להתגבר על הקללה שהיא החלק הרע שבענין. ידוע בשם הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זי"ע שכתב שכדי לעקור מהאדם מידה רעה אחת צריך עבודה של ארבעים יום. אך עדיין לאחר ארבעים יום האדם אינו עוקר לגמרי את המידות הרעות שבקרב משום שיש לכל מידה שורש למעלה ואת השורש אין האדם יכול לעקור. על כן מלמדת אותנו התורה הק', 'אבד' – האדם צריך לעשות את ההשתדלות שלו לעקור ולעבוד על מידותיו. ואז 'תאבדון' – הקב"ה ייתן לו סייעתא דשמיא לעקור לגמרי את המידה הזו גם בשורש שלה, ויציל אותו ממנה. על כך ישנם 'מעשה רב' על כמה מגדולי ישראל ונצטט שניים מהם: האחד הוא על החפץ חיים זצ"ל שנזהר כל חייו מלשון הרע ורכילות, ומספרים שהקב"ה זיכה אותו שבכל מקום שהיו דברי לשה"ר ורכילות ולא יכול היה לעזוב את המקום – היה נרדם. וראה זה פלא. וכן מספרים על הרה"ק בעל המאור עיניים זי"ע שפעם כבו הנרות בביתו בליל שבת, וקראו לשכן גוי להדליקם, והיה בזה חשש שאלה של איסור אמירה לעכו"ם, וכשנכנס לביתו לאחר התפילה, היה מגשש בקירות כסומא באפילה על אף שהיו הנרות דולקים... רואים אנו שכשאדם עושה את ההשתדלות שלו, סומכים אותו ועוזרים לו משמים בשורש המידה.

כעת שאנו בכניסה לחודש אלול נסיים עם מאמר מהרה"ק מקוברין זי"ע, שהחכם עיניו בראשו, להתחיל את כל המסלול של חודש אלול והימים הנוראים הבאים עלינו לטובה, עד חתימת החגים שהיא בשמחת תורה כשאנו מכריזים בקול רם, **'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו'**. זהו תכלית כל הזמן הנפלא הזה להגיע בסופו של דבר להכרה הפנימית שתלווה אותנו ותתן לאדם כוחות לכל השנה לראות בכל דבר את הנהגת השי"ת ולהמליכו עלינו ע"י הכנעה לרצונו. על כך היה נוהג הרה"ק מקוברין זי"ע לומר בדרך מליצה משל לאדם כבד פה שהיה עובר מדי שבוע לומר ברכת 'אגוטען שבת' לרבו, אך מחמת האנשים הרבים שהיו עוברים לא היה מספיק להוציא מפיו את המילים וכבר היה 'מוצא את עצמו' מחוץ לכותלי ביהמ"ד. שאל אותו יהודי עצה מה לעשות כדי לזכות לברך את הרבי? אמר לו איש חכם, שיתחיל לומר כבר בתחילת התור ואז כשיגיע לרבי ייצאו המילים מפיו בשלימות... והנמשל הוא שאדם

לבלבל אותו בדרכו. אמנם לא יוכל להסביר כל דבר שישאלו אותו מדוע נוהג כך, משום שאינו נוהג כך מסברה אלא מקבלה. הדרך השניה גם היא במעלה מחמת שאדם חקר את האמונה וכל מי ששואל אותו על מנהגו הוא יכול להסביר היטב כל דבר. ומנגד בדרך זו ישנה גם סכנה שיכולה לבוא לידי שאלה קשה שלא יהיה לו תשובה עליה, ואז יכול לבוא ח"ו להיות אפיקורס... וכן מבארים בשם חסידים שבשל כך לא היו לומדים את ה'מורה נבוכים' אלא רק התירוצים, כדי שלא להישאר בקושיות...

אמונה עפ"י חקירה נקראת 'ראיה', כי כשאדם חוקר היטב את דרכיו מקבל בהירות באמונה. משא"כ אמונה עפ"י קבלה נקראת 'שמיעה', כי מה ששמע מאבותיו כך נוהג. ע"ז מלמדת אותנו התורה הק', **"ראה"** – אם אדם הולך בדרך החקירה, אזי **"נותן לפניכם היום ברכה וקללה"**, כי בדרך זו יש גם ברכה וגם קללה כפי שביארנו. אולם, **"את הברכה"** – אם אדם רוצה לילך בדרך בטוחה ללא שום תהיות, **"אשר תשמעו"...** לאמר אם מתנהג בדרך אמונה עפ"י שמיעה וקבלה אז מובטח לו שלא יפול מדרגתו, ורק ברכה תהיה לו. וכן ידוע בזמני גירוש ספרד ודומיהם שאלו שהחזיקו מעמד ביהדותם היו בעיקר אלו שהלכו בתמימות עפ"י דרך אבותם מימים ימימה, אך אלו שחקרו, היה להם קשה יותר לעמוד בניסיון האמונה בזמנים קשים...

השפת אמת זי"ע מביא בשם החידושי הרי"ם, שבדרך העולם אף אב לא מעוניין שבנו ימשיך את דרכו בתחום שהוא עצמו מתעסק. למשל אדם שעובד בנגרות מעדיף שבנו יהיה רופא, וכדומה. משא"כ בלימוד התורה כותבת לנו התורה הק', **"ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך"**. בתורה הק' בלבד ניתן למצוא שאבא רוצה שבנו ילך בדרכו. הרה"ק מביאלה זי"ע היה נוהג לומר 'תורה' בשם אביו שנפטר בגיל מאוד צעיר, בכל ליל שבת בשולחן. והיה מתחיל את התורה עם הביאור על מילות הקדיש, **'יתגדל ויתקדש שמה רבא בעלמא די ברא כרעותיה'**, ובאר, מתי יתגדל ויתקדש שמו של הקב"ה בעולם? די ברא – הבן, כרעותיה – עושה את רצון אביו, כי עדיין שייך כיבוד אב גם לאחר שהאב נפטר כשאומרים דברי תורה מפיו... וזהו **"ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך"**.

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה". מבאר השפת אמת זי"ע, שהקב"ה טומן בכל יהודי את הדעת בכל דבר מתי זה ברכה ומתי קללה. כשאדם אומר דבר שקר חלילה, אם יקשיב לפנימיותו, יידע היטב שאומר שקר, כי כך ברא אותו השי"ת, וכפי שאנו מברכים בכל יום **'הנותן לשכני בינה להבחין בין יום ובין לילה'**, כמו שלכל אדם יש את האבחנה הזו האם זה יום או לילה ואף אחד לא צריך ביאור בזה, כמו כן בכל דבר שהוא אמת או שקר יש לאדם את הכלים להבחין אם זה ברכה או קללה. וזה לשונו הק' של השפ"א: **'שניכר בכל איש ישראל שיכול להבחין ולבחור רק בברכה, וזה שאומרים בכל יום הברכה הנותן לשכני בינה'...** על כן אומרת לנו התורה הק' **"ראה אנכי נותן לפניכם היום"**... שדבר זה טבוע הוא באדם, וממילא כל עבודתו היא רק **"ובחרת בחיים"** להחליט לבחור בחיים, כי מה הם חיים זה האדם כבר יודע לבד.

שלבסוף קונים. אך בזמן שיש יריד אז אין זמן לברר מאחר וכל הקודם זוכה, בזמן שכזה הכל נחטף מיד... להבדיל בכל שנה בחודש אלול יש צימאון גדול בשמים לתשובה, וזמן זה הוא כמו יריד וכל תשובה קטנה כגדולה מתקבלת לרחמים ולרצון! על כן נמצינו למדים מפרשה זו שני דברים: **ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה – היום – מתבאר על ראש השנה.** הקב"ה נותן לכל אדם את הרגש הפנימי לדעת מתי יש לו ברכה ומתי להישמר מהקללה. כל זאת ע"י שעושה השתדלות בבחינת, **'אבד תאבדון את כל המקומות'...** כפי שביארנו. ובל נשכח את התוספת של **'לשכנו תדרשו ובאת שמה'** – הוי אומר תמיד לדרוש מקרבת השכינה על ידי אמירת תהילים או כל דבר חיזוק המובא בספה"ק, וממילא נזכה כולנו לבוא להמליך את הקב"ה עלינו ועל כל מעשינו ונקבל כוחות חדשים לשנה החדשה.

יש לך תשובה!?

אנו מתכווננים כעת לשבת מברכים אלול, נוהגין להוסיף בברכת החודש 'ולתשובה שלימה'. ישנו ביאור נפלא מה'ישמח ישראל' זי"ע, שמקשה על מה שאנו אומרים בתפילות ר"ה **'אם ישוב מיד תקבלו'**, הלא אנו יודעים שאם אדם הטא ושב בתשובה, מנסים אותו מהשמים קודם לכן, באותו ניסיון באותו מקום ובאותו זמן כדי לבוחנו אם אכן הוא שב בתשובה שלימה, וא"כ כיצד אנו פתאום אומרים **'אם ישוב מיד תקבלו'?**

אנו אומרים בתקופה זו בפרק 'לדוד ה' אורי'... **'לך אמר ליבי בקשו פני את פניך ה' אבקש'**, בקשו פני – כל יהודי צריך לבקש ולחפש בפנימיות שלו את הבורא ית' שמחיה אותנו. זהו הזמן של חודש אלול לבקש יותר מתמיד את קרבת הבורא בפנימיות שלנו.

מתרין הישמח ישראל, כי חודש אלול הוא כמו יריד. בימי השנה הרגילים כשאדם הפיץ לקנות סחורה, הוא הולך ומברר ומשוה מחירים ובודק את טיב הסחורה כדי שלא ירמו אותו, אך כשיש יריד אין זמן לבדוק את טיב הסחורה מאחר והיא נחטפת, בהזדמנות שלא תחזור... כמו כן חודש אלול הוא יריד בשמים של תשובה, ועל כן אם ישוב מיד יקבלו, שכן כל תשובה מתקבלת ואין מדקדקין כטיבה של התשובה.

הפרי הארץ זי"ע נוגע בשבוע זה ג"כ בענין התשובה. **'פתח בפסוק ראה אנכי נותן וכו' את הברכה אשר תשמעו וכו', והענין הוא ע"ד ארז"ל האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחיה בני הרי זה צדיק גמור. והקושיא עצומה למה יהיה עוד צדיק גמור, אבל הענין הוא ע"ד ארז"ל המקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור הרי זו מקודשת שמא הרהר תשובה בליבו'.**

בענין זה ידוע בשם הבעש"ט הק' שמקשה על מה שכתוב 'רשעים מלאים חרטות', אך אם כן הם נחשבים לבעלי תשובה ומדוע עדיין מכנים אותם בשם 'רשעים'? ומבאר, כי ההבדל בין צדיק לרשע הוא שהצדיק חי בקשר עם ה' והרשע חי בנתק, ועל כן הצדיק גם כשהוא נופל בחטא הוא אינו מביט לאחוריו מדוע ואיך נפל, משום שזה מביא אותו לחזק את הישות שלו יותר שכן יש לו סיבות להצדיק את עצמו וכו', אלא במקום זה מחשב מה הקב"ה רצה ממנו בנפילה הזו ומתקדם משם הלאה ומעלה את אותה נפילה אחר שלמד ממנה דרך להתקרב לה' מעוד מקום. אמנם הרשע לעומתו כל הזמן מלא חרטה ומחשב כל הזמן, אילו הייתי עושה אחרת ולא כך לא הייתי נופל כלל, וממילא מתרין את עצמו כדי להיות טוב בעיניו שהוא לא אשם כלל... אך לא חי שכל מקום שהקב"ה שם אותו שם הוא בהשגחה פרטית, ועל כן הוא נשאר בנתק כי לא מגיע מהנפילה שלו לשום מקום.

"...מקודשת שמא הרהר תשובה בלבו, אשר התמיה רבה וגדולה לאלקים שהרי התשובה צריך להיות בכל לבו לשוב מעבירות שבידו להתחרט על עשותם ואיך הדבר אפשרי ברגע אחד לשוב ממעשיו".

מקשה הפרי הארץ קושיה גדולה ונוראה כפי שהקשינו לעיל וביתר הרחבה. כיצד יתכן מאמר הגמ' שאדם שמהרהר תשובה בליבו כבר נחשב לצדיק גמור, הלא בראש ובראשונה אדם שכזה נדרש לשנוא את האהוב ולאהוב את השנוי עליו שלא הורגל לו עד כה כלשון הפרה"א. כי העבירות והתאוות שהיו עד כה אהובות עליו, בהכרח צריך עתה לשנואם אם הוא רוצה לשוב בתשובה. ואיך יתכן דבר כזה להתהפך ברגע קט? ועוד יש להקשות מאחר ואנו יודעים שכל העבירות והתאוות הן מפרנסין לסטרא אחרא וקליפות, שהם נגד רצון השי"ת ממש כדכתיב 'זה לעומת זה עשה האלקים', וא"כ איך יתכן בדרך הטבע שיתהפך ממתנגד לאוהבו של הקב"ה?

"וכן מה הוא הענין שהקב"ה מקבל להבעל תשובה בשתי ידיו תיכף ומיד... בלי שום טעדיקי שבועלם על מה שעשה כבר".

מוסיף הפרה"א ומקשה גם מהצד שכנגד, מה ענין זה שהקב"ה מקבל את הבעל תשובה ללא שום הקירה ודרישה על העבר שלו. אנו יודעים היום במאמר המוסגר כי כל אדם שצריך למלאות טופס ממשלתי, יש לו 'מרוכע' קמץ למטה שיש לסמנו: 'האם יש לך עבר פלילי?... ולא מוחלים לאף אדם גם אם עברו כבר כמה שנים טובות... וכאן הקב"ה לא חוקר ולא דורש, אלא מיד מקבלו.

"אבל הענין בידוע מה שאמרנו רז"ל בש"ם ובזוהר כי התשובה נבראה קודם בריאת העולם, ובה נברא העולם מפני קטרוג המלאכים על בריאת האדם ואמרנו זמין הוא לארגזא קמך ולמחטי קמך, לכן שאם ישוב מיד תקבלו".

מובא בזוהר הק' שהמלאכים עתידים היו לבוא במרוניא לקב"ה שלא יכרא את האדם שעתידי הוא להכעיסו... על כן הקדים הקב"ה וברא את התשובה עוד הרבה לפני כל השתלשלות הגשמיית כדי שיהיה לאדם תמיד בכל מקום שהוא במה להיאחז. ודבר זה שמלמדנו הפרי הארץ כאן הוא חידוש עצום, ובמשל המחשב שלפעמים מרוב עומס או 'זירוסים' נתקע, לשם כך עשו כפתור 'ריסט' reset שמאפסים איתו את המחשב והכל מתחיל מחדש... **כמו כן יש לאדם אפשרות נפלאה ועצומה בכל מקום שהוא, בכל מצב שהוא, באיגרא רמא ובבירא עמיקתא, 'ללהויץ ריסט' - להתחבר לתשובה אפי' במחשבה בלבד, וכבר - חרי הוא פתינוק שגולד, נקי וזך ללא שום עבר פלילי...**

מצב זה ממחיש לנו ביותר את ההבנה של הפסוק 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית'. וכבר המשלנו זאת לאספקת החשמל שאינו מגיע ברצף אחיד אלא בפולסים, שהם יחידות זעירות מאוד של חשמל הזורם ברצף אחיד הנדמה לנו כזרימה אחידה ויחידה של חשמל. כמו כן להבדיל הקב"ה מחיה בכל רגע נתון את הבריאה **מחדש!** ורק לנו יש את תחושת הרגילות הזו כאילו הכל טבעי הלילה. ואם כן הרוח שלנו מיסוד זה הוא, שכשאדם שב בתשובה, רגע קודם היה רשע אבל עכשיו חרי הוא בעולם אחר לגמרי בהתחדשות אחרת לגמרי - עולם התשובה, צדיק גמור!

"ולכן בכל מקום אשר ימצא האדם את נפשו אפילו בעומק הקליפות ר"ל כשיזכור את עצמו איך התשובה קדמה לעולם והעולם נברא עמה וכמו כן האדם, נמצא על כל פנים שכח התשובה תקוע בו".

אומרים בשם הרד"ק מלעלוב זי"ע שחיפש הרבה דרכים כיצד ישמור האדם את עצמו, ומצא שדרך התשובה הינה הדרך הטובה ביותר יותר מהכנעה ומשאר מידות, וזאת כפי שביארנו שהתשובה היא בכל מקום ובל מצב, כי שם האדם מאפס את עצמו כל הזמן וכפי שאומרים היום 'פרמט' את הגדרות להגדרות היצרן... וכן אנו רואים בחוש שאנשים נוסעים בכל העולם 'לחפש את עצמם', ולבסוף דווקא שם שבים בתשובה. והטעם לכך הוא משום שהתשובה תקועה היא בכל מקום ובכל אדם וממילא היכן שהאדם נמצא הוא יכול להדבק בתשובה שהיא חלק בלתי נפרד מהוויית העולם.

ממשיך הפרי הארץ ומבאר כעת כיצד יסוד זה משפיע ישירות על השאלות ששאלנו בתחילה: **"נמצא על כל פנים שכח התשובה תקוע בו, ואם יעורר בעצמו את כח התשובה להתקשר אליו ולהמשך אל שורשה שהיא שורש בריאתו וטבעו ומדותיו והיא קודמת אליו ממילא יתחפך וישתנה מטבעו והרגלו, שהרי נתעלה למעלה מן הטבע ונתת אל שורש בריאתו ובריאת כל העולמות בולם".**

אם אדם זוכר שהתשובה קדמה לעולם והיא הדרך היחידה שיכולה להעלות אותו מכל מקום שהוא, ממילא יכול שם לבוא לשינוי של ממש, כפי שאמרנו 'לשחזר ברירת מחדל'... והחידוש הוא שבכדי להגיע באמת ליסוד התשובה מהיכן שאדם נמצא, עליו לעבור לחיות באמונה שכך זה, כי טבעו של האדם הוא לעשות חשבונות, וחושב שכמו שבין אדם לחבירו אדם לא מוחל כ"כ מהר אלא מחשב מה יעשו לו ומה יגיב וכדומ', כמו כן חושב שהקב"ה ישמור לו ח"ו טינה על מעשיו ויבוא איתו חשבון... אך האמת היא שעל ידי האמונה שאנו מאמינים שהחשבון של הקב"ה הוא אחרת לגמרי ממה שאנו חושבים ומבינים. ועל כך יש ביאור חזק מאוד על מה שאנו אומרים בפזמון הימים הנוראים 'השנה ומשה קמץ וגדול'. והפשט הוא שבשורש הדברים כולם שוים לפניו, והעיקר הוא להאמין שזו הדרך להזור בחזרה לקשר בורא.

"נמצא שתחילתו וסופו מן השי"ת כמאמר, הבא לטהר מסייעין אותו... רק ההתעוררות צריך להיות מן האדם... ועל ידי זה חל עליו מדת התשובה וישנהו לטוב, כי אין מעצור לה' להושיע כי נורא הוא... וזהו שובה אלי בכל התשובה ואשובה אליכם לפייע אתכם".

כעת מניח הפרה"א עוד יסוד עצום שבלעדי לא מתחיל כלל מעשה התשובה, והוא: **הבא לטהר מסייעין אותו** - באר ר' אשר זי"ע כי הבא לטהר, מתי יכול הוא להיטהר? רק כאשר הוא חי שהוא חייב סיוע משמים! הדבר היחיד שנדרש מהאדם הוא לעורר את התשובה שקבועה בו ולקשר אותה עם התשובה הקבועה בעולם ואז על ידי זה הוא מתקשר עם בורא כל עולמים, וכשהוא קשור עם הבורא כבר הכל מובן, כי ביד הבורא להופכו לטוב בין רגע קט. אך אם אדם חושב שהוא ישות בפני עמו שמחליט מה יעשה ומתי, אז הוא חי בנתק עם ה'. ומונע מעצמו השפעת מעשה התשובה עליו.